

A Dolomitok hegyei között

A kisebbségpolitikával foglalkozók számára jól ismert Dél-Tirol neve. Az ott lakó német anyanyelvű kisebbség 1972-ben nagyfokú autonómiát kapott, és erre más etnikai közösségek mindmáig követendő példaként tekintenek.

Dél-Tirol a kisebbségi autonómia mellett más tekintetben is kitűnő figyelmet érdemel: itt találjuk Európa egyik legsodálatosabb hegycsoportját, a *Dolomitok* néven ismert hegyvonulatot. Meghökentően látványos sziklatornyaival, lélegzetelállító panorámájával a Dolomitok Európa összes hegysége közül kitűnik. Ez a vidék – a vad és lenyűgöző táj – már a XIX. század óta a hegymászás otthona, a túrázók paradicsoma. Ahhoz persze, hogy a Dolomitok legszebb ösvényeit bejárjuk, nem kell hegymászonak lennünk.

A Dolomitok nevét Dieudonné *Dolomieu* (1750-1801) személyéről kapta. A francia geológus, az 1780-as években vizsgálta az itteni sziklák anyagát, és megállapította, hogy azok kis mennyiségben magnéziumot is tartalmaznak. Felfedezésének emlékére azóta ezt a mészkőfajtát dolomitnak nevezik. A csodálatos hegycsoport az Alpok egyik legszebb és leg többek által látogatott része. Azt mondják, ha nem lett volna e helyen egykor tenger, akkor most a Dolomitok sem lennének itt. A mai hegyek ősei ugyanis eredetileg a hajdani sekély őstengerben álló korallzátonyok voltak, s az Alpok többi részével együtt „csak” mintegy 65 millió éve lettek a szárazföld részévé. A mészkő sziklaalakzatai meredek falakat alkotnak, melyeket a mállás gyakran fantasztikus formájú hegycsúcsokká és ormokká alakított, a heglábakat hatalmas törmelékkúpokkal borítva el. A Dolomitok ékességei a kis tavak, mindenekelőtt a Pragser Wildsee, a Karer-tó, a Misurina-tó, a Dürren-tó és az Alleghe-tó.

A Dolomitok hegyei a magyarországi turisták számára sem ismeretlenek. Már a XIX. században – amikor a Dolomitok északi oldala még az Osztrák-Magyar Monarchia része volt – magyar hegyászok is járták hegyeit és völgyeit. Elég talán csak *Eötvös* Loránd nevét megemlíteni, aki errefelé rendkívüli sikereket ért el a hegyászok között. Érdemeire tekintettel külön hegycsúcs, a 2837 méter magas Cima di Eötvös, viseli a nevét.

Az I. világháborúban a Dolomitokban húzódó hátrászakasz háborús övezetté vált. Mivel a Monarchia és az Olasz Királyság politikai-földrajzi határa egybeesett a német és olasz etnikai határral, sziklái között rendkívül heves katonai összecsapásokra került sor. A háború emlékei még ma is fellelhetők. A meredek hegyoldalokban és sziklatornyokban elképesztő méretű katonai létesítményekkel, világháborús alagutakkal, létramaradványokkal, épületromokkal találkozhatunk. Az erre járó vándorok katonai em-

Kis ember a nagy hegyen (Mate Ispanović a Trincée ferrátán)

Átkelés egy levegős hídon

Coldai-tó a Civetta-hegy alatt

lékhelyekre, temetőkre is lelhetnek, sok-sok honfitársunk sírjával is találkozhatnak.

A Dolomitok napjainkban is nagyon népszerű a hazai turisták körében. A magashegyi túrázás és a hegymászás egy könnyített változata – a via ferrata néven ismert, kiépített, rögzített útvonalak bejárása – sokak számára jelent sportos nyaralást és kikapcsolódást. A hatvan éves Lokomotív Turista Egyesület ügyvezető elnöke, *Ispánovity Márton* számára is

a Dolomitok a nagy szerelem. Az első, 1994-es túrák élményei maradandó kötődést jelentettek. Jól jelzi ezt a hegyvonulaton azóta eltöltött hatvan túranap.

Az Egyesület tagjainak 2009-ben is egy hét állt a rendelkezésükre az itteni hegyek iránti szenvedélyünk kiélésére. Ismételten sikerült csúcsokat elérniük, ösvényeket és kijelölt mászó utakat bejárniuk.

Ispánovity Márton

Török sajtó németül

Újabb ausztriai török lap ad ki német nyelvű mellékletet. A tartalom nem azonos azzal, ami a törökül olvasóknak szól: abban a reményben, hogy osztrák olvasói is lesznek a lapnak, a szerkesztő az emigránsok életébe, gondolkodásmódjába kíván bepillantást adni.

A cél az integráció

A *Yeni Vatan Gazetesi* (Új Honi Újság) független és liberális, nem áll mögötte vallási szekta vagy egyesület – így jellemzi havonta megjelenő lapját a kiadó, Birol Kilic. Az újság éppen tíz éve jelenik meg, most azonban újított: *Öväs* címen német nyelvű melléklettel bővült. A cím nem véletlen. A kiadó négy évvel ezelőtt védette le, vagyis azóta tervezi a német megjelenést. Az utalás arra vonatkozik, hogy kritikára is szükség van. A lap egészében azt sugallja, hogy a migránsoknak figyelembe kell venniük a befogadó ország sajátosságait, alkalmazkodniuk kell, de ez most kiegészül a figyelmeztetéssel: nem szabad szó nélkül hagyni a kirívó igazságtalanságokat. Hogy ezt a tartalom mennyiben fogja közvetíteni, az az első számból nem derül ki. Inkább a felvilágosítás szándéka szembeötlő, ahogyan szeretné megmutatni milyen értékek alapján próbál ez a népes (400 ezres) közösség beilleszkedni az ausztriai mindennapokba. Az első szám „A fejfedő a bibliából származik” címmel hoz cikket az oly sok vitát kavarázó témáról.

Nem árt az osztrákokat megismertetni a török szempontokkal is. Az első visszajelzések jók, az osztrákokat mindig is izgatta, mit írnak ezek a számukra érthetetlen nyelvű lapok. A kiadó tudja, hogy azért nagyobb osztrák olvasótáborra nem számíthat, nincsenek vérmes reményei, de már annak is örül, hogy sikerült felkelteni az érdeklődést.

Más-más tartalom

Az persze a csak németül olvasónak nem derül ki, hogy a török és a német rész nem azonos. Törökül

inkább az ausztriai eseményekről igyekezik tájékoztatni azokat, akik nem, vagy csak nehezen olvasnak németül. Kevésbé a politika, inkább a szociális témák kapnak helyet, olyanok, amelyek befolyásolhatják az emigránsok életét. Az elsődleges cél megismertetni a török közösséget az osztrák mentalitással és kultúrával, ezáltal elősegíteni az integrációt, egyúttal pedig platformot biztosítani az emigránsok problémáinak és azzal kapcsolatos nézeteinek.

Nem ez az egyetlen kisebbségi lap, amely németül is megjelenik, igaz, nem feltétlenül ugyanezzel a szándékkal. Inkább azért, hogy megnyerje azokat a második-harmadik generációs török-osztrákokat, akik már szívesebben olvasnak németül, mint törökül. Az *Öneri* már 2005 óta közöl német nyelvű cikkeket, néhány hónapja pedig a *Yeni Haraket* is ilyen melléklettel próbál olvasókat toborozni a már Ausztriában született törökök köreiből. A német nyelvű megjelenés *logikus lépés* – véli Fritz *Hausjell*, a Bécsi Egyetem publicisztika fakultásának professzora. Örvedetesnek tartja, hiszen ezáltal az osztrák olvasók is szembesülhetnek a kisebbségi témákkal. Ez persze nemcsak a nyelv, hanem a tartalom függvénye is.

Az elmúlt tizenöt évben alaposan kibővült az ausztriai emigráns lapok piaca. Ennek az az oka, hogy a migrációban élők érintő témák az osztrák sajtóban nemigen kapnak teret. A német nyelvű megjelenéssel pedig ezek a témák szélesebb olvasókörhöz is eljutnak. Vannak olyan német nyelvű, ám kisebbségiek által szerkesztett és kiadott lapok – elsősorban magazinok –, amelyek nem egy-egy közösséghez, hanem általában az Ausztriában élő idegen származásúakhoz szólnak. Főként életmódmagazinoiról van szó, sok a kép, a vicc, a közérthető téma.

Az idén szeptemberben (10-11-én) Bécsben már másodszor rendeztek vásárt az *emigráns média* számára. Tavaly 38 kiállító szerepelt az eseményen, az idén hatvanan vettek részt a vásáron. Standjukon kiadványaikról nyújtottak tájékoztatást, lehetőséget adtak az előfizetésre.

Szászi Júlia
szervuszausztria.hu